

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LI (45)
Štev. (Nº) 2

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
16 de enero - 16. januarja 1992

ŠTIRJE DOLGOVI

Ker smo preživel domobranci kristjani, ki jih odpuščanje veže in ker zaradi sebe kot udeležencev državljanske vojne nimamo razlogov za maščevanje in revanšizem, smo mnenja, da pobitimi dolgujemo vsaj to, da s pričevanjem in argumenti razgrnemo resnico o državljanski vojni in s tem dokažemo krivico in zločin, ki sta bila storjena nad njimi.

Kot drugi dolg smo sprejeli zavezo, da bomo poiskali posamične in množične grobove in grobišča, ugotovili imena padlih v državljanski vojni in pobitih po vojni ter tiste, ki še nimajo groba, krščansko pokopali, zaznamovali njihova imena na pokopališčih ali cerkvah, z izrecno zavezo, da bomo skrbeli in vzdrževali njihova grobišča, spominske plošče in druga obeležja.

Kot tretji dolg smo sprejeli zavezo, da bomo evidentirali civilne in vojaške udeležence državljanske vojne tudi na protikomunistični strani in ugotovili socialno in zdravstveno stanje še živečih udeležencev ter jim v okviru možnosti pomagali materialno in strokovno pri uveljavljanju njihovih pravic, tako tistih v domovini kot tistih v tujini. Poznamo namreč vrsto socialnih problemov zlasti ostarelih udeležencev, izhajajočih prav iz udeležbe v državljanski vojni.

In še četrti dolg smo sprejeli. To je

zavezo, da bomo ohranjali ideale, za katere so padli in pobiti dali svoja življenja, ter jih prenašali v novi čas in na nove rodove z namenom, da se dogodki državljanske vojne ne bi nikoli več ponovili.

Preživel udeleženci državljanske vojne smo menili in menimo še danes, da so navedene štiri zaveze naša človeška, moralna in pripadniška dolžnost. In če kdo še danes meni, da je njihovo opravljanje oživljanje fašizma in belogardizma, ne ve, ali noče vedeti, kaj je evropska kultura življenja, ne ve, kaj je evropska demokracija, in zavestno odklanja spravo med slovenskim narodom.

Da bi preživel soborci te naloge lahko opravili, zlasti pa, da bi nasprotni strani ponudili enakopravnega sogovornika v morebitni dobri volji za doseg medsebojne sprave, smo se preživel udeleženci protikomunistične strani v državljanski vojni povezali in ustanovili svoje interesno društvo z imenom, ki delno izhaja iz medvojnega protikomunističnega gibanja v Sloveniji in iz naših novih štirih zavez, to je „Nova Slovenska zaveza“.

Iz članka Staneta Štrbenka:
Je to merilo demokracije pri nas
v št. 3 (december 1991) revije ZAVEZA.

Zadnji dogodki v Sloveniji

Prelet vojaškega letala MIG 21

Začetek leta 1992, ki bo po napovedih že v sredini prvega meseca prinesel obljubljeni mednarodno priznanje, je obeležila provokacija JA kot dokaz, da še ni pozabila na Slovenijo. Pravzaprav je šlo le še za eno v nizu kršitev, ki se po pričakovanjih slovenskega obrambnega ministra Janeza Janša, predvsem po zamenjavi v armadnem vrhu, še ne bo končal. Letalo JA MIG 21, ki je 3. januarja nekaj pred 16. uro kršilo slovenski zračni prostor, je pri preletu osrednje Slovenije sicer povzročilo le pokanje šip, sprožilo pa je vrsto vprašanj o učinkovitosti slovenske protizračne obrambe, na katera je slovenski obrambni minister odgovoril 8. januarja. Pojasnil je, da Teritorialna obramba nima ustreznih tehničnih sredstev.

Nadaljevanje mirovne konference in sestanek dvanajsterice

Plenarno zasedanje se je končalo optimistično. Vsi predsedniki republik bivše Jugoslavije so izrazili podporo prihodu mirovnih sil, konferenca pa bo že naslednji teden nadaljevala delo po skupinah ekspertov. Ker je realno pričakovati, da bo na sklepe ES s 15. januarjem prišlo do priznanja vsaj Slovenije, če že ne tudi Hrvaške in Makedonije, bo Slovenija v nadaljevanju konference sodelovala kot neodvisna in samostojna država, ki želi tvorno

prispevati predvsem glede vprašanja sukcesije in pravnega nasledstva Jugoslavije.

10. januarja so jugoslovansko krizo obravnavali tudi na sestanku dvanajsterice v Bruslju. Evropski ministri so po zagotovitvi črnogorskega predsednika, da njegova republika namerava slediti mirovnim prizadevanjem ES, razveljavili gospodarske sankcije tudi proti Črni gori. Sankcije veljajo le še proti Srbiji.

Slovenija v povezavi s svetom

7. januarja je po več kot dva meseca trajajočem prisilnem premoru spet poletelo letalo Adrie Airways. Žal le poskusno. Redna letalska proga Celovec-Frankfurt naj bi bila ponovno odprta že v sredo, 8. januarja. Jugoslovanske oblasti so namreč konec minulega leta izpisale slovenska letala iz registra civilnih letal. Slovenija je letala vpisala v svoj register, vendar s tem težav še ni konec. Zaradi nedokončanih postopkov urejanja dokumentacije in usklajevanj z letalskimi progami drugih držav je bila slovenska letalska družba prisiljena prvi polet prestaviti še dvakrat, na koncu na težko pričakovan 15. januar.

Nova Jugoslavija in nove republike

V petek, 3. januarja, se je ponesrečil poskus ustanovitve t.i. nove Jugoslavije, ki naj bi jo razglasili 5. januarja. V poslopju

Predvolilni boji so se že pričeli

Sporazum v Dolskem, na katerem so se voditelji Demosovih strank dogovorili o nekaterih ključnih dogodkih, s katerimi bi vladno koalicijo pripeljali do njenega čim bolj normalnega konca, je postal vprašljiv že kmalu po njegovem sestanku. Demokratska (Ruplova) stranka je od njega odstopila le nekaj dni po sestanku v Dolskem, saj naj bi bil po njenem tolmačenju eden njegovih glavnih sklepov ravno izvedba volitev do konca aprila. Ker naj bi bilo to (po mnenju drugih) nemogoče, je tudi prišlo do velikega razkola, hkrati s tem pa tudi do obnovitve sporov na dveh glavnih slovenskih linijah — med Slovensko krščansko demokratsko stranko in Demokratsko stranko.

Dogodki v zadnjem času nas zgovorno prepričujejo, da so se predvolilni boji na Slovenskem že začeli. To pa bo tudi obdobje sklepanja novih koalicij, saj je zelo malo verjetno, da bi katera od strank lahko sama dobila potrebno večino za oblikovanje vlade. Pri tem se bodo vse stranke učile tudi iz rezultatov preteklih volitev, ki so bile za marsikoga veliko presenečenje. Tedaj je stranka SKD dobila več glasov od tedanje SDZ, čeprav je bila slednja medijsko in tudi

intelektualno močnejša oziroma glasnejša v javnosti. Za razliko od nje pa so imeli krščanski demokrati izredno izdelano taktiko (tihega) terenskega kadrovanja, ki jim je na koncu tudi prinesla potrebno število glasov. Znano je, da je SDZ po volitvah (predvsem zaradi omejene moči na področju medijev in intelektualnega dela) dobila več pomembnih mest, kot bi jim jih sicer pripadali po volilnih rezultatih.

Ta volilna izkušnja je bila vsekakor dovolj veliko opozorilo za vse sodelujoče na političnem prizorišču, ki bodo morali v prihodnje še posebej paziti na kombinacijo prav vseh oblik pridobivanja volilnih glasov. Slovenska javnost, ki zaradi dolgoletnega „volilnega mrka“ še ni ravno vajena predvolilnih bojev, pa se je v zadnjem času (če ima vsaj nekaj zgodovinskega spomina) naučila tudi tega, da čas po volitvah pogosto prinaša zaveznitva tudi med tistimi, za katere je pred njimi izgledalo, da so popolni nasprotniki. Demokracija na Slovenskem je še mlada. Resda je uspešno končala „prvi razred“, toda do konca osemletke je še veliko časa.

Marko Jensterle
Ljubljana, 14. januarja

jugoslovanske skupščine so se zbrali, po uradnih podatkih, predstavniki 159, v večini primerov nepomembnih, obrobni strank, združenj in organizacij, ki naj bi podpisali konvencijo o ureditvi nove Jugoslavije. Nova država naj bi bila suverena, njeno ozemlje enotno, meje pa nedotakljive, za kar bi skrbele jugoslovanske oborožene sile. Jugoslovanski narodi naj bi o novi državi odločali s plebiscitom.

Konvencijo so podpisale 104 stranke in združenja, nova Jugoslavija pa vseeno ni bila razglašena. Poskus oživitve nečesa, kar je že zdavnaj minulo, je izzvenel kot strel v prazno.

Kdo ve kako bo končala Republika srbskega naroda v Bosni in Hercegovini, ki so jo razglasili 9. januarja v Sarajevu. V deklaraciji o razglasitvi piše, da je novoustanovljena republika federalna enota zvezne države Jugoslavije s sedežem v Sarajevu, do sprejetja njene ustave pa bodo na območju te republike veljali zvezni zakoni in tisti republiški zakoni, ki jih srbska skupščina ni razveljavila.

Srbski predsednik Slobodan Milošević je januarja predsedniku republike samozvane Srbske Krajine poslal oster protest, v katerem je Babičevu zavračanje mirovnega načrta OZN ocenil kot skrajno neodgovorno dejanje. Babič je torej izgubil Miloševićevo podporo.

Mirovni načrti OZN že pripravljen

Varnostni svet je 8. januarja soglasno sprejel resolucijo 727, s katero je odobril poročilo in namen generalnega sekretarja dr. Butrosa Galija, da na krizna jugoslovanska področja pošlje 50 vojaških oficirjev z zavezo kot predhodnico mirovnih sil. Glede prihoda okoli 10.000 modrih čelad v Jugoslaviji pa generalni sekretar meni, da čas še ni napočil.

Mirovna operacija OZN, katere cilj je demilitarizacija področij, ki bodo pod varstvom modrih čelad, ter odhod enot JA in vseh paravojaških enot s celotnega

Vatikan priznal Slovenijo

Ljubljana, 13. januarja, STA
Ministrstvo za zunanje zadeve je informiralo, da je prejelo uradno pismo Vatikanske države, v katerem ta priznava državo Slovenijo ter obenem predlaga, da se čimprej vzpostavijo diplomatski odnosi med obema državama. Vatikan je priznal tudi Hrvaško, pripravljen pa je priznati tudi Srbijo pod istimi pogoji. Srbi so zagrozili Vatikanu in napovedujejo represalije.

To priznanje in praktični predlog o diplomatskih stikih je gotovo prvi korak za priznanje mlade slovenske države. Republika Nemčija, ki je pred kratkim priznala Slovenijo sicer le deklarativno, pa bo 15. januarja v Ljubljani v vili Podrožnik podpisala sporazum o navezavi diplomatskih stikov in odpravi vizumov med Nemčijo in Slovenijo. Ta sporazum bošta podpisala slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in posebni odposlanec Nemčije dr. Hans Peter Klieber.

ozemlja Hrvaške, je že pripravljena. Mirovni poseg naj bi trajal 6 mesecev. Mirovne sile, ki jih bo sestavljala pehota OZN in civilni policijski opazovalci, bodo hkrati razporejene na treh področjih: v vzhodni Slavoniji, zahodni Slavoniji in Krajini. Sedež poveljstva mirovnih sil bo v Banja Luki, s pisarnama v Beogradu in Zagrebu. Po demilitarizaciji predelov na Hrvaškem naj bi vojaški opazovalci odšli v BiH.

Nad. na 2. str.

Zadnji dogodki v Sloveniji

Igor Bavčar - predlagani novi madatar

Z letom 1991 se je poslovila tudi koalicija Demos. Na prvem sestanku predsednikov parlamentarnih strank, ki ga je vodil predsednik Zelenih dr. Dušan Plut, so se odločili, da je treba najkasneje v aprilu pripraviti volitve in s tem v zvezi čimprej pripraviti in sprejeti pet zakonov: o volitvah v državni zbor, o volitvah v državni svet, o volilnih okoliših, o volilni evidenci in o volitvah predsednika države. Napoved aprilskih volitev je bila vsekakor preurajena.

Že na tem sestanku pa je bilo jasno povedano, da so Demokrati (Rupel), Socialdemokrati (Pučnik) in Zeleni (Plut) sklenili, da ne bodo več podpirali sedanje vlade. Demokratska stranka, se je izrekla za konstruktivno nezaupnico vladi in za mandatarija bolj ali manj enotno predlagala notranjega ministra Igorja Bavčarja, ki je 9. januarja povedal tudi to, da je stranka že pripravila vladni program in konkretne predloge za kadrovske spremembe v vladi.

Sledijo ugibanja, kateri bodo predlagani

mandatarji ostalih strank. LDS naj bi predlagala dr. Janeza Drnovška, ki pa se še vedno ni odločil. Po nekaterih predvidenjih bo Drnovšek na prihodnjih volitvah kandidiral za predsednika države. Kandidaturo za predsednika je potrdil tudi Kučan.

„Jugoslavija“ ne bo priznala republik

Čeprav bo Evropska skupnost 15. januarja morda priznala kakšno jugoslovansko republiko kot samostojno državo, tega Jugoslavija in njeni zvezni organi ne bodo potrdili.

„Politika“ tudi piše, da bo Jugoslavija priznala posamezne republike šele, ko bodo natančno in dokončno začrtane nove državne meje, ko bo pripravljena bilanca za razdelitev državnega premoženja, ko bo ugotovljeno, kdo koliko dolguje tujini in ko bodo zaščitene državljanske in vse druge pravice državljanov SFRJ, ki bodo ostali v odcepljenih republikah, niso pa pripadniki večinskega naroda.

STA, Slovenska tiskovna agencija

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Ni treba posebej poudarjati, saj je že dovolj znano, da politika ni le dogajanje v življenju strank, marveč da vsebuje celotno delovanje neke skupnosti. Zato je skoraj protislovje pisati o „politiki“ in o „gospodarstvu“ kot o dveh različnih pojmi. Vendar dobro vemo, da ima vsaka beseda več pomenov, in zato smo včasih kar primorani ločiti, kar je vrsta ukrepov, dosežkov in pomot neke vlade na področjih, ki nimajo nič opraviti s finančnimi zadevami, in pa z odvijanjem proizvodnje, cen, financ, itd.

V SLOGI JE MOČ

Da je neka vlada „uspešna“, to je, da družbo vodi po poti, ki ji zagotavlja „mir in srečo“, vsaj kolikor je to človeško mogoče, je nujno potrebno, da se taka „politika“, kot „gospodarstvo“ uspešno in složno razvijata. Od te sloge je odvisna tudi trdnost vlade.

O tem imamo dovolj primerov v argentinski zgodovini. Domala vse vojaške vlade so začele svoja delovanja z veliko politično stabilnostjo. Pa so pričele izgubljati svoj vpliv v družbi vsled nesposobnosti za razrešitev gospodarsko-socialnih problemov. Trenutno imamo pred očmi drug zanimiv primer: ves politični kapital, ki ga je dosegel severnoameriški predsednik Bush z zmago v vojni v Perzijskem zalivu, se bliskovito krči vsled domače gospodarske krize, ki ji ne najde izhoda.

Včasih pa se dogaja obratno: gospodarski uspeh je ogrožen vsled politične neresnosti, ali drugih notranjih problemov. To je trenutno primer argentinskega gospodarstva. Sicer je res ta nestabilnost še v povojih; a prav zato jo je treba podpirati s političnega polja s čim večjo zaslombo vestnosti in poštenosti. In prav tega trenutno manjka. Po eni strani notranji spori, po drugi pa primeri korupcije v visokih vladnih krogih.

O notranjih sporih smo že večkrat pisali, tudi v naši zadnji številki. To je gotovo pojav, ki ga je zaslediti po vseh deželah sveta. Očividno je lastno sploh človeški naravi, da nenehoma teži po čim večji oblasti. Več ima, več hoče, pa naj gre za oskrbnika ali za skupine. In v tem oziru je stanje peronizma hujše kot katere koli druge argentinske stranke. Notranji spori, nenehni in neusmiljeni, so tradicija v pe-

čim več podatkov o odvzetem premoženju.

2) Zemljiško-knjižni izpisek z vsemi vpisi in izbrisi od 15.5.1945 dalje do dneva vložitve zahtevkov in sicer za vsako nepremičnino posebej. Te dokumente dobite na zemljiško-knjižnem uradu, ki se nahaja na sodišču. Številni razlaščenosti so tu že bili in so tudi marsikaj dobili, vendar najbrž ne vseh podatkov, tako kot jih zahteva zakon. Zato priporočamo vsem, da tudi te dokumente zahtevajo na novo.

3) Potrdilo o vpisu osebe, ki ji je bilo premoženje odvzeto, v evidenco o državljanstvu. To potrdilo se dobi pri občinskem sekretariatu za notranje zadeve in sicer tam, kjer je ta oseba živela.

Šele potem, ko boste zbrali vse te podatke (to bo vzelo najmanj en mesec časa) je mogoče pripraviti in vložiti zahtevo za denacionalizacijo pri pristojnem občinskem organu.

Dr. Lovro Šturm v „Slovcu“ 10. 1. 92

ronizmu; morda zato, ker se ni rodil kot „stranka“, marveč kot „gibanje“. In tudi zato, ker kot pod Peronom tako sedaj por Menemom (kdo še dvomi, da to ni več peronizem, marveč menemizem), sistem „pesonalizma“ dopušča in celo podpihuje take pojave. Ko pa ti pojavi pridejo na dan, se narod strezni in se kaj hitro naveliča tega, da se sile tratijo v medsebojnih sporih, namesto da bi jih usmerili v napor za skupen blagor.

Korupcija je tudi sličen pojav. In zato hitri posegi, da bi se vsaka afera čim prej razjasnila in bili krivci kaznovani, da se narodu pokaže vsaj volja končati s temi zadevami. Tako smo prisotvovali bliskovitemu zatonu zvezde do pred kratkim vsemogočnega sindikalista Triacca, ki že sedaj stoji pred sodno preiskavo; in pa kako je kljub vsem naporom interventor v PAMI in Menemov „prijatelj“ Miguel Nazur moral pobrati šila in kopita in prav tako sodno raziskujejo njegove storitve.

POSEGI, SAMI POSEGI

A vrnimo se k notranjim sporom. Eden vzrokov, zakaj se je vlada tako bala preteklih volitev, poleg prej nestabilnega gospodarskega stanja, je bila razkrojenost v stranki v številnih provincah. Da si zagotovi volilni uspeh ali vsaj ne prehude poraze, je stranka na pobudo Menema intervenirala v življenju kritičnih volilnih okrožij. Odstavila je krajevna vodstva in z odločnim posegom poslala tja zvezne komisarje z nalogo, napraviti red in voditi stranko do volitev. Kako hudo je bilo stanje, govore številke: kar sedem provinc je bilo interveniranih, kar je skoraj tretjina argentinskih volilnih okrožij. Kako uspešen pa je bil ta poseg, tudi govore številke: kar v petih je zmagal peronizem, v nekaterih povsem nepričakovano, kot je primer province Santa Fe, kjer so do zadnjega napovedovali zmago radikalov.

Sedaj so seveda volitve mimo in želja vlade (in stranke) je, da se ta okrožja vrnejo v naravno legalnost, to je, da si člani stranke sami volijo vodstva. To pa je zapleten razvoj, kajti stari spori hitro ožive. Treba je tudi nekaj časa, zlasti še, da zmagoviti guvernerji najprej ustalijo delo v provincah in ne tratijo moči v novih notranjih sporih. To bo počasen razvoj, kajti sicer lahko propade vse naporno delo, izvedeno v zadnjem letu.

Istočasno pa trenutno vlada naletava na zaskrbljujoče inflacijske sunke. Zlasti zdravila so poskočila in vlada ne ve, ali bi posegla in jih zbila s silo ali ostala zvesta svoji ideologiji, pa čeprav bi se potem ob koncu meseca poznalo pri procentih in v žepih in bi trpel njen ugled. Drug podoben primer je s kruhom. Peki trdijo, da morajo povišati, češ da se je cena moki izredno dvignila. Vlada odgovarja, da je avgusta cena padla, peki pa da niso tedaj znižali cene kruhu. Res je, da se je cena žitu izredno dvignila, čeprav je argentinsko žito najcenejše na svetu. Konec tega bo verjetno isti kot vedno doslej: zadnji, ki plača razbite krožnike, je vedno ubogi kupec in vemo, kaj kruh pomeni za najrevnejše sektorje prebivalstva.

Enako po lekarnah trdijo, da odkar se je pričelo to poraščanje cen zdravilom, vedno manj prodajo: največji odjemalci zdravil so upokojenci; vemo, kako so prizadeti zaradi krize, katero prav oni najdražje plačujejo. Tukaj vlada ni tako hitro posegla kot tedaj, ko je v stranki šlo za volilne rezultate.

Pariz, 24. decembra 1991

Gospod Lojze Peterle

Spoštovani gospod prvi minister!

Ob prvi obletnici plebiscita, s katerim se je slovenski narod izrekel za samostojno državo, vam Slovenci iz Francije pošljamo pozdrav za dosežke, ki so v tem letu ob vašem prizadevanju znatno pripomogli h krepitvi slovenske državnosti in začeli uresničevati tisočletni sen njene samostojnosti!

Zal vam teh naših naporov Slovenija danes še na zna množično priznati; dovoljuje pa, da vašim zdravim ukrepom ostanki propadlega sistema z neizrekljivim cinizmom nasprotujejo.

Priče smo bili, ko ste kljub domačim nasprotovalnim viharjem kritik utirali pot do tujih, takrat še brezbrzihih ali celo sovražno zadržanih državljanov, da bi jim predstavili slovenski državniški program in jim v imenu slovenske demokratične izvoljene vlade prvi predložili prošnjo za priznanje države Slovenije.

Opazamo, da ob prvi polovici plebiscita, s katerim se je slovenski narod v celoti moralno zavzel za služenje slovenski državi, opozicija s svojim anahronizmom še vedno zavira normalno družbeno, pravno in ekonomsko ureditev z načrtnim preprečevanjem ukrepov, ki so nujni za čimprejšnji vstop v mednarodni zbor uglednih in uspevajočih držav.

Na žalost opozicija ne izvaja samo neprekinjene akcije proti notranji ureditvi slovenske države, ampak se je izkazala tudi za popolnoma nezmožno pri naporih za njeno mednarodno priznanje.

Obzalujemo, da tega slovenski narod še ni docela razumel, čeprav je bila v očeh svetovnih opazovalcev današnja slovenska opozicija že davno ocenjena kot negativni element v slovenski demokraciji.

Ugotavljamo pa tudi, da je oranje ledine, ki ste ga začeli takoj po vaši izvolitvi, za priznanje Slovenije, ko v mednarodni areni še nihče ni poznal drugih predstavnikov slovenske vlade, ostaja po eni strani v medijih namerno prikrito, po drugi strani pa si dosežke teh prizadevanj mnogi neupravičeno lastijo za svoj notranji politični ugled.

Neizpodbitno je, da so v Evropi in po svetu krščanski demokrati prvi postali pozorni na klice slovenske demokracije. Danes so še vedno oni, ki prednjačijo s pobudami in z dejanji za priznanje slovenske države.

Ob prvi uresničitvi tega priznanja naj božji blagoslov spremlja vas in vaše somišljenike in nam vliva poguma, da boste izpeljali slovenski državniški program in pripeljali slovensko državo do trdnih bregov miru, pravice in napredka.

Slovenci v Franciji
božič 1991

Kako do odvzetega premoženja?

Zakon o denacionalizaciji, Uradni list št. 27/91 določa obliko in način vloge za vrnitev odvzetega premoženja. Pri tem je treba poudariti, da morebitne dosedanje vloge niso zadostne, zato morajo vsi upravičenci vložiti svoje zahteve na novo.

Kdo lahko vloži zahtevo?

Zakon določa, da lahko zahtevo za vrnitev premoženja vloži vsakdo, ki ima pravno korist. To pomeni, da so to lahko otroci ali vnuki ali drugo sorodstvo razlaščenca pa tudi druge osebe, ki imajo pri tem pravno korist. Kakor vidimo, je torej krog oseb, ki so upravičene za začetek postopka, precej širok.

Pred vložitvijo zahtevka za vrnitev odvzetih nepremičnin pa je treba pridobiti pri uradih še tri važne dokumente. Ti dokumenti so naslednji:

1) Zemljiško katastrski podatki o legi površin in vrsti rabe parcel po stanju v času podržavljenja. To so razne mapne kopije in podobni geodetski podatki. Po te dokumente je treba iti h geodetski upravi in sicer tam, kjer se nahaja podržavljena nepremičnina. Ker priprava teh dokumentov vzame nekaj časa, je priporočljivo, da se brez odlašanja obrnete na kataster. Zavodi za kataster niso na sodiščih, temveč so to samostojni upravni organi. S seboj prinesite

PAVLINKA K. KOČMUR

MAŠA NA SV. URHU

Cerkev, spremenjena v muzej, je spet božja hiša

V nedeljo po prazniku vseh svetih je bila maša na sv. Urhu, tokrat ne zunaj kot lani, temveč v cerkvi.

Po 46 letih je cerkev sv. Urha znova odprla svoja vrta, da bi služila svojemu namenu. Komunistično nasile je spremenilo sveti kraj v sramotno, lažnivo propagando proti domobranstvu in proti Cerkvi.

Maša je bila napovedana za vse, ki počivajo na zdravnanem — v park spremenjenem pokopališču, in tudi za vse žrtve revolucije med drugo svetovno vojno. Ljudje so prihajali in iz nizkih oblakov je pršilo. Zato je sostrški župnik p. Vid s svojim kaplanom, bogoslovcem in ministrantom pripravil oltar sredi cerkve. Na njem je Kristus na križu znova blagoslavljal prostor. Sostrski cerkveni zbor nas je z doživeti petjem s kora vabil k maši.

P. Vid je navzoče uvedel v sveto opravilo, rekoč: „Zbrali smo se na svetem kraju, kjer so naši verni predniki čistili Boga, oblikovali krščansko osebnost in goreli v skrbi za dom in rod. Usoda pa je hotela, da je poštenje bilo izrinjeno in na oltar češčenja se je postavila laž... Že otrokom je znano, da v pravljicah dobro vedno zmaguje. Tudi v zgodovini poštenost, pravica in resnica dobe nekega dne pravo razodetje. Danes smo na mestu, kjer je do nedavnega samo močnejši lahko povzdigoval svoj glas splet in načrtov. Skromnejši, krščanski, pošteni in rodoljubni duh pa je moral molčati.“

„Naš shod tukaj naj pomaga resnici na svetilnik. Molitev naj ponuja tolažbo nasilnim vojnim žrtvam na telesu in duhu. Skupno premišljevanje in poslušanje božje besede pa naj nas poveže med seboj, da bomo ostali pokončni Slovenci.“

„Že na začetku te maše v duhu trdne odločnosti sklenimo: Grajo premagati z razumevanjem, prepir z dialogom, brezbriznost z odgovornostjo, maščevalnost z odpuščanjem, razuzdanost s krepostmi, laž s čisto resnico, ozkosrčnost s široko odprtostjo in plehkost z večnimi vrednotami. Zakaj človek velja le toliko, kolikor srca

ima!“

V tem molku je navzoče vodil v tihi molitvi za vse, ki ležijo na sv. Urhu, nakar je razjasnil do sedaj prepovedano zgodovinsko resnico:

„Danes smo se zbrali na tem Urhovem hribu, da bi molili za vse tu pokopane. Tu okrog cerkve ležijo naši očetje, matere, sestre, bratje Dobrunjci, ki so zaspali v Gospodu in so do leta 1945 tu našli svoj zadnji počitek. Tukaj ležijo tudi žrtve, ki so jih postrelili Italijani ob partizanskem izzivanju. Tu ležijo prve žrtve revolucije zavednih Slovencev, ki so jih španski borci po mučenju usmrtili, ko še ni bilo domobrantskih straž; svojci so jih prepeljali v žegnano zemljo. Na tem hribu počiva tudi 36 partizanov, ki so padli 18. septembra 1943, ko so napadli domobrantsko postojanko. Tu zraven je tudi nekaj naključnih žrtv domobrancev med revolucijo. Največ pa tod leži zavednih Slovencev, ki so bili po vojni pobiti tu ali kje drugje od naših „osvoboditeljev“ in prinešeni sem, da bi se tedanja nova oblast čim bolj utrdila, prekrila svoje zločine in tako očrnila domobranstvo in katoliško Cerkev. Za vse te želimo moliti in jim priznati človeško spoštovanje ter hvaležnost za čiste namene in poštene življenje.“

Pisatelj knjige „Sv. Urh — druga plat zvona“, Ivan Korošec pravi za tukajšnjo postojanko takole:

Bili smo postojanka kot toliko drugih. Postojanka dobrih in manj dobrih fantov. Toda postojanka z namenom straže in obrambe. Nismo bili ljudsko ne protiljudsko sodišče in ne stara cukrarna. Trdno sem veroval v dan, ko bo tudi resnica spregovorila, pa ne na drugi ekstrem, temveč preprosto, odločno in dobrohotno, kot so ljudje pod Urhom.“

Pater Vid je nekoliko postal in premeril tišino navzočih, potem pa nadaljeval z recitacijo odstavkov iz knjige „Sv. Urh — druga plat zvona“:

„Dokler so bili domobranci na sv. Urhu, je bila cerkev hiša molitve, še v nedeljo, 6.

maja 1945. Da bi partija prikrila svoje zločine ter zavedla javno mnenje, se je poslužila stare taktike: »Naprti svojemu sovražniku zločine, ki si jih sam izvršil. S tem ga prisiliš, da se brani, namesto da bi te tožil.«

„Meseci maj, junij in julij 1945 so bili meseci grozot mučenja, klanja, sekanja udov in glav za uradno pripravo morišča. V cerkvi so razbili oltarje, prižnico, obhajilno mizo, klopi, spovednico, pokradli slike, lestence, posodo in razbili zvonove. Ko so preuredili cerkev v muzej laži, je bilo potrebno obenem podreti novo zgrajeno mežnarjijo. Tudi klet so znova zgradili, da bi dala videz neke grajske ječe, kjer je vse močno omreženo. Prvotna klet je bila polprtična soba z velikimi omreženimi okni. Nihče od zaslišanih ni mogel priznati, da je videl ali vedel za domobrantske morije. Junaška mežnarjeva mati je na vse obtožbe in podtikavanja izjavila pred „ljudskim sodiščem“: „Kar Boga in sveče prinesite, pa

bom prisegla, da domobranci niso nikogar mučili in pobili na sv. Urhu!“ „Pa tudi če bi,“ je pripomnil p. Vid, „kaj je to proti deset tisočim nedolžno pobitih ob mučenju v Teharjih, Šentvidu, Škofji Loki, Krimski jami, Toškem čelu, Rogu, Dravskem polju in drugod.“

„Sedaj, ko opravljamo molitve za pokojne, se naši vzdihli obračajo k velikemu Bogu, da pokojnim podeli nedoumljivo srečo božjega življenja, nam pa da zaslužnje po njihovi priprošnji.“

Ob koncu je p. Vid pozval k prizadevanju: „Ne čakajmo na nove in drugačne čase, marveč sprejmimo izziv nase in poizkusimo spremeniti že današnji dan — naše življenje, z več vestnosti, delavnosti, z več razumevanja bližnjih, z več pripravljenosti za odpuščanje, poštenost, ljubeznivost in solidarnost. Z več molitve in tudi sprejemanja križev. Tako si bomo pripravili največji zaklad dobrega človeka, farana in državljana, resnici pa pomagali na svetilnik.“

Po končani sv. maši je p. Vid povabil hčerko avtorja Ivana Korošca, da je recitala njegovo poezijo „Domovina“, ki je izbruhnila iz njega ob snidenju s Slovenijo po 46-letnem eksilu.

Zakon o denacionalizaciji in emigracija

Ta zakon je bil izglasovan in objavljen v uradnem listu RS dne 29. novembra 1991. Zakon določa vrnitev krivično zaplenjenega premoženja.

Člen 3. „Upravičenci so samo fizične osebe.“

Edina izjema je slovenska Cerkev. Te sreče, izgleda, ne bodo imeli razni kulturni in telovadni domovi, bivša last Orlov, Slovenskih fantov in deklet, katoliških skupnosti. Isto velja za sokolske domove.

Med upravičenci za povračilo tudi ni specifično navedena skupina Slovencev, ki so bili prisiljeni izseljeni 1945-6 pod lažno pretvezo, da so tujega pokolenja.

Minister dr. Rajko Pirnat v obvestilu, ki je dospelo med izseljence, o tem zakonu navaja 9. člen: „Niso upravičenci fizične osebe, ki v času, ko jim je bilo premoženje pridrževano, niso bile vpisane v evidenco državljanov (državljanstvo knjigo), razen v primeru, ko je bil posameznik zaradi verskih ali drugih razlogov interniran ali se je boril na strani protifašistične koalicije (2. odstavek 9. člena).“

Gornje bi bilo za politične begunce usodno, vendar začuda dr. R. Pirnat ne navaja 3. odstavka 9. člena, ki pravi: „Če je bilo premoženje pridrževano kot posledica prenehanja državljanstva z odvzemom se šteje, da je bilo pridrževano jugoslovanskemu državljanu.“ Ta pravi rek bi moral razveljaviti gornji drugi odstavek glede državljanstva. Zanimiv je stavek iz drugega odstavka: „Zaradi verskih ali drugih razlogov interniran ali se je boril na strani protifašistične koalicije.“ Močno diši po diskriminaciji, poznani iz dobe enoumja!

16. člen. „Premoženja ni mogoče vrniti, če je na njem lastninska pravica fizičnih ali civilnih pravnih oseb.“

Ta odločba more biti za emigracijo usodna. Gre za posestva in premoženje velikega števila predvsem političnih emigrantov, domobrancev. Po zablembi so jih dobili največji podporniki revolucije, partizani in partijci. Ti so seveda poskrbeli za „ilegalni“ prenos lastnine, vpisane danes v zemljiške knjige. Gre za poznani argument, predebatiran v zvezi z tem zakonom, da se starih krivic ne more popraviti z

novimi krivicami. Argument je seveda povsem ničev, nikjer na svetu poznan in uporabljen. Ni pravne države, ki ne poskrbi za povrnitev krivično odzveti in ukradene imovine v last in posest! Kupec, ki sam ali preko advokata ne preveri lastninske pravice prodajalca, je takemu riziku izpostavljen. V Sloveniji se je še kako dobro vedelo, da je posredi ilegitimna, krivično pridobljena zemlja in imovina!

Kaj bi rekli naši izseljeni Korošci in Brežičani, ko so se vrnili leta 1945 iz pregnanstva, če ne bi dobili nazaj svojih posestev, ker je oblast poskrbela za „ilegalno“ prevknjiženje.

Člen 87. „Ne glede na določbe tega zakona niso upravičenci do denacionalizacije prejšnji lastniki premoženja, ki je bilo pridrževano po zakonu o odvzemu vojnega dobička.“

Človeki ob tej krivici zastane sapa. Kdorkoli je imel med vojno odprto trgovino, podjetje (povsem normalna zadeva) in je bil sorazmerno bogat, ga je partija pritisnila in kaznovala s tem krivičnim zakonom. V tej kategoriji so bili namreč bogataši, katerih premoženje, lepe vile v Ljubljani, so si hoteli prilastiti najvišji funkcionarji KPS. Ti še danes tam živijo! Kako so mogli Demosovi poslanci in vlada pristati na gornji člen, je nerazumljivo.

Zakon o denacionalizaciji bo popravil marsikatero krivico. Najmanj sreče imajo po tem zakonu politični begunci. Zanje bo le malo krivic popravljenih. Kar je še slabše, večina krivic bo ostala in brez velikega upanja na pravično rešitev. Nekaj upanja bo v novi slovenski ustavi. Člen 8: „Zakoni morajo biti v skladu z veljavnimi načeli mednarodnega prava“ in člen 15: „Zagotovljeno je sodno varstvo in temeljnih svobostin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve.“

Po gornjem se vidi, da si je levi blok zagotovil, da ne bodo zgubili krivično nagrabljenega premoženja. To premoženje pa je bilo v glavnem in brez velikega upanja na pravično rešitev. Nekaj upanja bo v novi slovenski ustavi. Člen 8: „Zakoni morajo biti v skladu z veljavnimi načeli mednarodnega prava“ in člen 15: „Zagotovljeno je sodno varstvo in temeljnih svobostin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve.“

Po gornjem se vidi, da si je levi blok zagotovil, da ne bodo zgubili krivično nagrabljenega premoženja. To premoženje pa je bilo v glavnem in brez velikega upanja na pravično rešitev. Nekaj upanja bo v novi slovenski ustavi. Člen 8: „Zakoni morajo biti v skladu z veljavnimi načeli mednarodnega prava“ in člen 15: „Zagotovljeno je sodno varstvo in temeljnih svobostin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve.“

Dr. Peter Urbanc

Franc Šenk 80-letnik

Visok življenjski jubilej je med nami doživel še vedno živahni in čili Franc Šenk iz Carapachaya. Navkljub svojim letom se redno udeležuje slovenskega življenja v svojem kraju in po raznih prireditvah drugod, kakor tudi njegova družina, ki jo je vzgojil zavedno slovensko.

Slavljenec se je rodil 1. januarja leta 1912 na Suhi ob Predosljah pri Kranju. Oče mu je padel v prvi svetovni vojni, tako da je zanj morala skrbeti mama.

Šolo je obiskoval v fari, pozneje pa je dokončal kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu. Kot mladenič je rad sodeloval pri prosvetnem in kulturnem življenju

svojega kraja, kot pevec je nastopal pri krajevnem zboru, sodeloval je pri gledališkem odseku in pri Orlih.

Pozneje je bil poslan v Prago, Budimpešto in Beograd, deloval pa je tudi v Slovenski ljudski stranki.

Leta 1940 se je poročil z Anico Šink, s katero je imel 9 otrok, od katerih so trije že pokojni.

Ko se je pričela revolucija, je bil med prvimi pri ustanovitvi gorenjskih domobrancev, poveljnik njihove postojanke in velik nasprotnik komunizma.

Ko je leta 1945 zapustil domovino, je šel skozi Vetrinje, Peggez, Spittal, leta 1948 pa je odšel v Argentino, kjer si je postavil svoj dom v Carapachayu.

Sodeloval je pri akciji za Slovensko hišo, za slovenske misijonarje, redno prebira slovenske publikacije in knjige, med njimi je tudi redni naročnik našega lista.

Po 46 letih se je lani na dan Samostojne Slovenije prvič vrnil v domovino na obisk, ko je bil njegov sin France posvečen v duhovnika in je v domači farni cerkvi pel novo mašo.

Ko je sedaj doživel svojo 80-letnico pri polnih močeh, je slavje preživel skupaj z ženo, otroki in vnuki ter dobrimi prijatelji. Tudi naš list mu želi še dolgo vrsto let zdravja in moči v krogu svoje družine!

Prizadevanje za resnico in vrnitev cerkve na Sv. Urhu

Pogovor z župnikom patrom Vidom

Ob dogodku, ko je po 46 letih bila znova maša v cerkvi na sv. Urhu in se je tako dolgoletni muzej za nekaj ur spremenil v hišo božjo, smo čutili dolžnost pogovora z odgovornim za cerkev sv. Urha, župnikom patrom Vidom Jungerjem.

Sprejel nas je v župnišču v Sostrem, mlad človek, minorit, doma iz Podhlednika pri Ptujju. Kot pristen Štajerec je poln življenja, veseljak in silno delaven. Človek, ki se z iskreno ljubeznijo zanima za sočloveka, zato je tudi deležen priznanja in ljubezni svojih faranov.

Koliko časa ste že v Sostrem?

Kot župnik že pet let. Prej pa sem bil pet kot kaplan.

Kako in kaj ste vedeli o sv. Urhu?

Za dogajanja na sv. Urhu in za življenje v tukajšnjem kraju sem zvedel, ker sem tukaj študiral kot bogoslovec od leta 67. Takrat sem se s to problematiko prvič seznanil, naravno, s tako imenovane črne strani. Nikoli pa se ni govorilo — glasno — o pravi resnici, ki zadnje čase prihaja na dan.

Ko pravite o „s črne strani“, mislite na zgodovinsko razlago?

Torej tako kot je komunistična partija „zrežirala“ svoje načrte. Tako, kot se je smelo slišati in kot so razlagali razni vodiči, ki so vodili skupine na sv. Urh. Izdali so tudi neko knjižico o Urhu. Od tam sem najprej izvedel, ker na Štajerskem se o tem ni govorilo. Čeprav sedaj odkrivajo razne stvari, mislim, da bo preteklo še nekaj časa, da se bodo ljudje upali in povedali svoje mnenje.

Kaj pravijo ljudje tega okolja o sv. Urhu?

Ljudje težko govorijo, ker so bili osebno zelo prizadeti z izgubo svojih najdražjih: Starsi svojih sinov, sestre in dekleta svojih fantov. Ti ljudje so bili po vojni zastrašeni in postavljeni „na stranski tir“. Niso si upali niti smeli govoriti resnice v javnosti o tem. Medtem pa je komunistična stran povečevala svoje žrtve in blatila nasprotnike v isti luči, kot je prikazano v knjigi Štefanije Podbevšek „Sv. Urh“.

Ko smo imeli lani prvič mašo na sv. Urhu in je bila v časopisju novica, da bo prava resnica šele prišla na dan, se je oglasila neka gospa, kateri so očeta ubili partizani, mater pa „naj bi“ domobranci. Vendar je za partizane našla opravičilo, za mater pa, ki je izginila le pod domnevo, da so jo ubili domobranci, je pa izlila ves srd na protikomuniste. To je tipično, kako ljudje presoajo.

Menite, da so bili in so morda še pod močno propagando?

Ja, pod tako močno propagando in terorjem, da je vse, kar je bilo domobranci ali cerkveno, moralo biti črno, kar pa je bilo partizansko, četudi zgrešeno, je moralo biti sprejemljivo.

Kako ste prišli do tega, da naj bi bila maša na sv. Urhu?

Ko se je začela odjuga zaradi demokratičnega vzdušja tudi po okoliških deželah, sem rekel: „Enkrat bo treba začeti z mašo na sv. Urhu, ker računamo, da bomo dobili cerkev nazaj. Če ne začnemo sedaj, bo možnost vedno težja.“ Mislim pa

sem, da so „vsi sveti“ in dan „vernih duš“ najprimernejši, ker ravno zaradi mrtvih je toliko „pompa“, če se tako izrazim. Nekateri so mi odsvetovali, pa mi je nekaj šepetalo naj vztrajam. In tako sem dober mesec pred praznikom oddal prošnjo na oddelku za notranje zadeve. Nepričakovano hitro sem dobil odgovor in dovoljenje za mašo. Medtem pa sem se nekako zavaroval, če bi se kaj zaostri. Prosil sem za podporo Krščanske demokrate, Demos, obvestil nadškofijo, naš minoritski provinciat, občino, krajevno skupnost. Nobene stvari, ki jo podvzamem v širšem obsegu, ne delam brez vednosti predstojnikov in oblasti. Letos se na to nisem oziral, ker je bila zadeva čisto verskega značaja in ni nikogar več motilo.

Okoli cerkve je bilo nekoč pokopališče, kaj se je z njim zgodilo?

Po vojni so ga zravnali, ko so urejali park. Vaščani Dobrunj so tu pokopavali svoje pokojne. Nekaj zidu, ki je ostalo, še spominja na božjo njivo. V zemljiških knjigah stoji zapisano, da je to še vedno naša, cerkvena last.

Potem, ko dobite cerkev nazaj, avtomatično vam pripada tudi zemljišče?

Seveda, cerkev in vse, kar spada k njej.

Ali imate pri tem prizadevanju kakšne težave?

Ko smo tu imeli prvo mašo, so se takoj oglasili liberalni demokrati iz občine Moste-Polje. Maša je bila popoldan. Popoldan pa so oni priredili na sv. Urhu tiskovno konferenco. Udeležili so se je le trije časnikarji. Ko sem prišel, da bi pripravil za mašo, in sem uvidel njih namen, sem jim dejal: „Jaz sem tukaj župnik. Ne vem, zakaj se prizadevate, da bi ostalo last občine, kar je cerkveno? Razumite vendar, da je sedaj naš glas enakopraven z vašim.“ Odgovorili so mi, da hočejo prostor za kulturne prireditve, pa sem jim odgovoril, da imajo zato dvorano v Zadvoru. Potem za koncerte, za rekreacijski prostor. „Za koncerte je dovolj dvorana, ki čakajo prazne, rekreacijo pa lahko vsak prakticira tu po gozdu in nihče ne bo branil.“

So to razumeli in sprejeli?

Razumeli morda niso, temveč so spoznali svoj položaj v času. Včasih so rekli „takó“, udarili po mizi in „takó“ je moralo biti. Nihče ni smel ugovajati. Zdaj pa gremo počasi demokraciji naproti, novim časom in mislim, da je prav, da se reči pretehtajo.

Kako je bilo ob 26. juniju?

Ta dan smo prav tako imeli mašo na sv. Urhu, za domovino, ker je bilo svetovano od nadškofije in tudi od sekretariata za propagando, da naj bi osamosvojitve proslavili na različnih krajih. Demos je namerala pripraviti kres na Kašeljškem hribu, ki pa je težko dostopen, zato sem prišel na idejo, da bi pripravili na sv. Urhu, z mašo. Na začetku maše so nas dvakrat preleteli avioni tako nizko, da je kar bobnelo. Čeprav smo se prestrašili, je bil po maši kratek program, da osvežimo našo slovensko zavest do domovine: Nekaj pesmi, recitacije in govor. Po proslavi je bilo kresovanje, kjer smo s sodelovanjem dobrih ljudi in župnijske kleti pogostili navzoče. Dobra ozvočenost je privabila mnogo Dobrunjcev. V pri-

jetnem vzdušju je narodna zavest osvojila prvo mesto in družabno prijateljsko razpoloženje je trajalo pozno v noč.

Cerkve sv. Urha je Dobrunjska cerkev. In ves ta povojni čas, ko je bila zaplenjena, so bili vaščani brez cerkve?

Seveda. Sv. Urh je podružnica fare v Sostrem. Vse cerkve imajo svoj letni praznik — zeganje. Ko so to podružnico spremenili v muzej, so bili Dobrunjci prikrajšani za svoj cerkveno-vaški praznik vse 46 let. Bila pa je vsako leto zahvalna maša vasi Dobrunje tu v fari. Tudi k maši prihajajo v farno cerkev, vendar njihova srca so vedno želela k svoji cerkvi na grič. Svoj čas je Sostro spadalo pod pra-župnijo Šmarje Sap na dolenski strani, dočim je bil sv. Urh podružnica fare sv. Petra v Ljubljani. Ta farno-zgodovinska meja je zaznavna še sedaj.

Ali se tudi Dobrunjci prizadevajo, da bi dobili nazaj svojo cerkev?

Seveda. Ponosni so na svojo cerkev in veseli, da se nekaj premika. Kar naprej sprašujejo: „No, kdaj bo že vendar na sv. Urhu prostor v cerkvi samo za molitev? Ali ne bi tudi mi naredili odločno, kot so komunisti leta 1945? Oni so postavili zvezdo nad cerkvijo, razbili oltarje, opremo zmetali v gozd in uničili. Zakaj tudi mi ne pometemo sedaj z muzejem brez vrednosti, ki ne prenese zgodovinske kritike?“

Kaj pa muzej pravi k temu?

Muzej si prizadeva, da bi bila razstava ne več v cerkvi, temveč v mežnariji, kar je ostalo podrtije pritličja. Razstava z novo rdečo nitjo, z novo vsebino. To „spremembo“ naj prenesejo v Tivoli, saj imajo tam celo stavbo posvečeno NOB. Poleg tega pa morajo vse spremeniti, kajti to, kar je tu, ne odgovarja več resnici.

Mi smo že od prve maše vodili pogovore z občino, muzejem in zavodom za spomeniško varstvo. Težišče na teh sestankih je bilo vedno, da bi mi uredili novo razstavo na svoje stroške. Kako naj bi jaz duhovnik delal propagando in blatil samega sebe? Mislim pa, da vse, kar smo do sedaj storili, bi morala biti zavzetost ne samo na župnijski ravni, temveč tudi na škofijski in vseslovenski, da bi izmili madež na domobranstvu in katoliški Cerkvi.

Kako je bilo z duhovnikom, ki je bil med vojno župnik te fare?

Od leta 35 do 65 je bil tu župnik Vrce Franc. To pomeni, da je vodil zelo modro dušno pastirsko politiko. Če bi on delal, kar so mu hoteli naprtiti, bi bil že med vojno premeščen, po vojni pa zaprt ali ustreljen. On ni bil niti en dan zaprt.

Kako se vsklada „zgodovinska resnica o sv. Urhu“ z dejstvom, da župnik te podružnice ni bil zaprt?

Nikoli ni bilo postavljeno to vprašanje. Oni so pač zasnovali svoj načrt. Morali so prekriti žrtve v Rogu, Teharjah, Krimski jami, Šentvidu, Škofji Loki in kdo ve še kje. Oni so morali najti krivca, kateremu bi naprtili te svoje zločine. Zato so morali kazati s prstom dovolj močno, dovolj glasno in dovolj blizu Ljubljane, da bi lahko vsi, ki bi prihajali v slovensko središče, to opazili. Zato so izkoristili cerkev sv. Urha, ker je bila poleg postojanka, da so očrneli

Cerkev in domobranstvo.

Ali je bila med vojno maša na sv. Urhu?

V Dobrunjah je stanoval domačin, s Štajerske preseljeni duhovnik profesor Anton Selan - Pajsarjev. On je vsak dan maševal v cerkvi na sv. Urhu. Razne obtožbe pravijo, da so domobranci v cerkvi mučili, ubijali, da so imeli pod korom mesnico itd. Če bi od tega bilo kaj res, bi bil škof prvi, ki bi zabranil maševanje v taki cerkvi. To so bile iz trte zvite laži, ki sedaj izgublajo noge. Redna maša je bila celo tisto zadnjo nedeljo, 6. maja 1945 pred odhodom. To je najboljši dokaz, da je cerkev ostala neomadeževana.

Ali je kateri zgodovinar že skušal dognati resnico o sv. Urhu?

Žal takšnih zgodovinarjev ni, ker vsi, ki se ukvarjajo z zgodovino so ali bili v službi režima ali pa so bili po vojni vrnjeni ter bili vzgajani v socialističnem duhu. Lani sem govoril z nekim pravnikom, ki mi je zaupal: „Čeprav intelektualec, moram reči, da sem izvedel za Kočevje in Teharje šele pred nekaj leti, ker sem bil pač vedno v krogu režima. Nihče ni povedal resnice! Če bi pa kdo kaj „brskal“, bi bilo takoj prepovedano.“ Takoj da avtentičnih zgodovinarjev nimamo. Kar je sedaj velika zasluga, je edino knjiga pisatelja Ivana Korošca, ki je kot očividec priča dogodkom.

Pokojni župnik Vrce je prebral Podbevškovo knjigo o Urhu. Ob robu je zaznamoval odstavke: „To je res. To ni res. To je laž.“ Vso knjigo je dopolnil s svojimi pripombami. Ko je on šel v pokoj v Devici Mariji v Polju, je ta knjiga izginila.

Prej ste omenili proti-cerkveno propagando. Ali se je tudi pri vas v Sostrem kaj zgodilo?

Ja, leta 1952, ko je prišel škof v Sostro birmat, so mu grozili, da ga bodo ubili, pa je kljub temu prišel — vendar v nenapovedanem času — brez policije. V noči pred birmo so napisali nad glavna vrata z oljnato barvo: „Spomnite se blagoslova z Urha.“ Pri zakristiji pa: „Ne dajte mladine tistim, ki jo zastrupljajo.“ To mi je bilo všeč, ker je veljajo zanje. No, potem pozneje so večkrat prišli in rekli, naj bi to zbrisali. Pa smo jim povedali, da se to ne da, dokler cerkev ne bo obnovljena.

Kaj mislite glede sv. Urha na sedanji čas?

Upajmo, da bo demokracija prinesla tudi medsebojno strpnost, razumevanje in spoštovanje. V zvezi z Urhom bo treba še pisati in govoriti in spreminjati mnenje, katero je bilo z reklamo vsiljeno in vzdrževano v socialističnem šolstvu.

Ali bi hoteli še kaj dodati, gospod župnik?

Samo to, da res srčno želim, da bi cerkev sv. Urha čim prej prišla nazaj v prave roke in bi s tem umili madež Cerkve in domobranstva. Splošna želja je, da bi lahko svobodno opravljali bogoslužje v cerkvi sv. Urha, da bo župnija res zadihala medsebojno sožitje in pomiritev ob celi resnici!

Pater Vid, hvala vam za pogovor.

Pogovarjala se je Pavlinka K. Kocmur

NOVICE IZ SLOVENIJE

MARIBOR — „Maribor jutri“ je naslov projektu, s katerim naj bi drugo slovensko mesto premostilo sedanjo gospodarsko krizo. V zadnjem času je bilo namreč toliko stečajev, da je mestu grozila industrijska smrt. Zato so mestni očetje prosili za svet družbo Mac Kinsley, nato pa še Stanford Research Institut, kako naj bi prebrodili težave. Odločili so se za nasvet SRI, ki bo predložila projekt, s katerim naj bi mesto ob Dravi nadaljevalo svoj razvoj. Zaradi važnosti projekta, bo sopodpisnica pogodbe republiška vlada.

LJUBLJANA — 900 let je praznovala župnija sv. Vida nad Ljubljano. Za to priložnost je izdala zbornik, v katerem je devet avtorjev popisalo življenje od časov, ko je bila to prafara, segajoča do Šentjošta in Črnega Vrha, pa do danes, z vsemi župniki, ki so na njej delali. Opisuje tudi pomembne osebnosti, znamenja in seveda zavod sv. Stanislava (Škofje zavode).

LJUBLJANA — World Trade Center — Svetovni trgovinski center ima poslovalnico v Ljubljani že od aprila 1990 in je vanj včlanjenih kakih sto slovenskih podjetij, ki v njem najdejo novih možnosti za vključevanje v mednarodno trgovinsko izmenjavo. WTC ima s svetu 238 takih centrov in pripravlja za letos največjo banko podatkov o podjetjih. V njej bodo imena podjetij, naslovi, dejavnosti in kontaktne osebe, kar bo zelo razširilo trgovsko obzorje podjetij.

LJUBLJANA — Združenje slovenskih katoliških skavtov je bilo uradno ustanovljeno marca 1990, prej pa je delovalo ilegalno od leta 1984, ker bi takrat moglo delovati kot društvo le pod okriljem proslule Socialistične zveze delovnega ljudstva — SZDL. Danes šteje kakih 600 članov. Od septembra 1990 je pri izvidnikih deloval pater Marko Bratina DJ, ki je proti koncu lanskega leta skrivnostno izginil na območju italijanskega Pordenoneja.

LJUBLJANA — Izšel je peti zvezek Slovarja slovenskega knjižnega jezika, ki obsega 16.000 gesel od T do Z ter dodatke od A do S. Slovar je začel izhajati leta 1970 ter po večih zamudah bil zaključen konec lanskega leta. Zdaj pa so na vrsti še posamezni terminološki slovarji.

LJUBLJANA — Predstavniki odborov skupnosti NOV domicilnih enot mesta Ljubljana so poslali pisma županu Jožetu Strgarju in parlamentarnim strankam Ljubljane. Pravijo v pismu, da preizkušajo njihovo strpnost z novim predlogom za preimenovanje ljubljanskih cest in ulic, „katerih imena spominjajo na določena velika dejanja v času osvobodilnega boja slovenskega naroda v II. svetovni vojni“.

MARIBOR — Pred letom dni je bila pri cerkvi sv. Barbare iz leta 1681 na Kalvariji slovesnost ob zaključku njene obnove. Od takrat je potekala tudi obnova fresk v cerkvi. Obnovil jih je akademski konservator Viktor Gojkovič, blagoslovil jih je pa mariborski pomožni škof dr. Jože Smej.

LJUBLJANA — Iz grobov na antični nekropoli Argyruntuma, Starigrada, ob vznožju Velebita, se je do danes ohranilo 145 steklenih primerkov. Zbirko so iz zadrškega Arheološkega muzeja v teh vojnih časih na Hrvaškem srečno prepeljali v Ljubljano, kjer bo do konca januarja na ogled v Galeriji Cankarjevega doma.

PTUJ — Strokovnjaki so ugotovili, da je v ptujski vodi preveč nitratov (kar za 25 odstotkov nad dovoljeno mejo) in pesticidov. Doslej so imeli že nekaj kliničnih skrbi zbujajočih slik z vnetjem ust, žrela, razjedami in bruhanjem.

LJUBLJANA — Alpha Center je povabil v Ljubljano prof. Linna Dhorityja z univerze v Massachusettsu. Govoril je o pospešenem poučevanju in učenju. Seminar z demonstracijo jezikovnega pouka je potekal v Cankarjevem domu.

LJUBLJANA — V Toulousu so imeli razstavo z naslovom Evropski jazz se

plakatira. Bila je predstavitev najboljših plakatov za jazzovske festivale širom po Evropi. V katalogu razstave so tudi trije za ljubljanski Mednarodni festival jazz (1986, 1987, 1989). Prvega je oblikoval Anton Zorman, drugega Maruša Stupica, tretjega pa Jana Vizjak in Radovan Jenko.

LJUBLJANA — Zveza kulturnih organizacij je v okviru literarno-plesne prireditve v Cankarjevem domu podelila Trubarjeva priznanja za leto 1991 za delo pri širjenju bralne kulture. Trubarjevo plaketo sta dobila dr. Branko Berčič in Božo Kos. Trubarjevo diplomu pa Ana Gradišar, Marija Kozar Mukič, Marjeta Novak Kajzer in Aleksander Peršolja.

LJUBLJANA — Založba Lipa je predstavila knjigo dr. Vasje Klavora Plavi križ. Avtor je znan kot odlični kirurg, v zadnjem času pa intenzivno preživlja svoj prosti čas kot gorski reševalec, planinec in amaterski fotograf. Knjiga ima tale podnaslov: Soška fronta - Bovec - 1915-1917.

LJUBLJANA — V prostorih nacionalnega inštituta za arhitekturno izobraževanje Nize v New Yorku so odprli razstavo sodobne slovenske arhitekture, ki jo je ameriškemu občinstvu predstavila galerija Dessu iz Ljubljane. Predstavili so projekte Katarine in Mihe Dežmana, Damjana Galeta, Jurija Kobeta, Janeza Koželja, Toneta Lešnika, Ranka Novaka, Metoda Prijatelja, Igorja Škulja, Vojteha Ravnikarja, Petra Vezjaka, Aleša Vodopivca in Vesne ter Mateja Vozliča.

CERKLJE — Ob dnevu TO Slovenije je bila na letališču v Cerkljah slovesna prisega častnikov, podčastnikov in vojakov slovenske vojske. Slovesnosti so se udeležili dr. Dušan Plut in Ivan Oman, člana predsedstva Republike Slovenije, obrambni minister Janez Janša, general Janez Slapar in notranji minister Igor Bavčar.

LJUBLJANA — Ljubljanska regija bo kmalu dobila še eno lokalno radijsko postajo Poslovni val. Sedež nove radijske postaje bo v občini Vič-Rudnik. Ustanovitelja pa sta zasebno podjetje Audio in Zavod za tehnično izobraževanje Ljubljana. Radio bo oddajal program 24 ur na dan. Spodbujal bo podjetništvo, dajal medijsko podporo gospodarstvu in spremljal svoje poslušalce pri delu in počitku. Predvsem pa bo skušal podjetnikom posredovati vse informacije, pomembne za poslovni svet.

LJUBLJANA — Državna založba Slovenije je odprla svoje nove prostore v Ljubljani in ob tej priložnosti predstavila svojo najnovejšo publikacijo, s katero se je pridružila mednarodnim praznovanjem 200-letnice Mozartove smrti. Gre za bogato ilustrirano knjigo o Wolfgangu Amadeusu Mozartu, ki jo je napisal ameriški pisatelj H. C. Robbins Landon in velja v glasbenih krogih za eno najboljših knjig o salzburskem glasbenem geniju.

LJUBLJANA — Za slovenskega kandidata za nagrado Oskar je komisija izbrala film Babica gre na jug.

LJUBLJANA — Alenka Skupek je izdala tri knjižice za otroke: Abeceda in uganke za palčke, Koledar za palčke in Števila za palčke. Izdal jih je Print-Design.

POŠTA Ljubljana je povedala, da ni nobenih problemov z navadno pošto iz Zahodne Evrope, saj ta prihaja naravnost v Slovenijo. Nekaj težav pa je s pošto iz Vzhodne Evrope in Daljnega vzhoda ter z letalsko pošto nasploh — vse te pošiljke namreč še vedno prispejo najprej v Beograd, od tam pa s posebnim prevozom enkrat ali dvakrat na teden v Ljubljano (potujejo prek Madžarske, saj prek Hrvaške zaradi vojne to ni mogoče). Teh težav naj bi bilo konec po sprejemu Slovenije v članstvo Združenih narodov, ker je to pogoj tudi za sprejem slovenske poštne organizacije v mednarodno poštno zvezo.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti

Rojstvo: 14. januarja sta se v družini Marka Malovrha in Ane Marije roj. Podržaj rodila dvojčka *Marija Gabrijela* in *Marko Damijan*. Staršem naše čestitke!

Krsti: V cerkvi Sta. Isabel v San Isidru sta bila krščena: *Zofija Pleško*, hči Janeza in Marcele roj. Rugo. Botra sta bila: Ana Marija Pleško-García in dr. Danijel Frontera; *Luka Danijel García*, sin Guillerma in Ane Marije roj. Pleško. Botra sta bila Marcela Rugo-Pleško in Horacio Rubino. Oba je krstil Tone Rant.

V Bariločah pa je bil krščen *Martin Novak*, sin inž. Marka in Sonje Acosta.

Staršem čestitamo!

Poroka: V soboto, 4. januarja, sta se poročila v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi lic. *Janko Šmalc* in lic. *Marjana Urbanija*. Za priče so bili nevestini in ženinovi starši Srečo Urbanija in Rezka Ravnikar, Ludvik Šmalc in Slavka Mehle. Poročne obrede je med mašo opravil nevestin stric Franc Urbanija ob somaševanju Janeza Petka CM. *Novima zakoncema čestitamo in želimo veliko sreče v življenju!*

Nov diplomant: Na medicinski fakulteti buenosaireske univerze je 23. decembra 1991 dokončal študije *Tomaž Bernard Rode* iz Banfielda in promoviral za zdravnika.

Čestitamo!

SLOVENSKI DOM

SAN MARTIN

IZ ŠOLSKE KRONIKE

V soboto, 7. decembra 1991, je bila zaključna prireditev šole dr. Gregorija Rožmana, ki se je pričela s pozdravom predsednice šolskega odbora Marije Petkovške in nadaljevala z govorom voditeljice šole Katice Dimnikove.

Sledilo je več prisrčnih prizorov naših najmlajših, kjer niso manjkali niti sončki, niti zajčki, metuljčki, medvedki, pikapolonca itd. spremljani z veseljem mamic in očkov, ki so navdušeno ploskali in vneto fotografirali.

Večji učenci so zapeli nekaj pesmic ter tudi deklamirali dela naših največjih pesnikov in pisateljev.

Po že tradicionalnem okrepčilu, ki ga vedno pripravi šolski odbor, je prispel težko pričakovani sv. Miklavž v spremstvu angelov in rogatih parkljev.

Najprej je bilo obdarovano zaslužno učiteljstvo, potem pa je prišla na vrsto otročad in mladež. Pozno v noč je odšel dobri svetnik ter obljubil, da se naslednje leto zopet povrne.

ŠKOF PIRIH MED NAMI

Naš izseljenski škof msgr. Metod Pirih se je ob priložnosti svojega pastoralnega obiska pomudil v petek, 3. decembra 1992 med nami v San Martinu.

Kljub temu, da je bil delovni dan, ga je lepa skupina ljudi pričakala pred samostansko kapelo, kjer ga je pozdravil predsednik Doma Jože Ziherl.

V spremstvu duhovnikov in narodnih noš se je škof podal v cerkev, kjer je somaševal s svojim tajnikom Skapinom in dr. Rodetom. Zahvalil se je vsem duhovnikom, ki skrbijo za našo srenjo, in sestram, ki nam že toliko let dobrodušno nudijo svojo

kapelo za nedeljske sv. maše.

Če v tujini nismo dobro pripravljeni v življenjskih preizkušnjah, najprej izgubimo jezik, potem kulturo in nazadnje še vero. Paziti moramo, da se ne bi mladina preveč gnala za študij in uspehe, počasi pa izgubljala vrednote. Zato morajo starejši dajati zgled in oporo mlajšim v ohranjanju narodnih in verskih dobrin. Ni dovolj, da se za to trudi duhovnik in učiteljstvo, starši so prvi odgovorni. Po maši smo škofa pričakali na dvorišču doma, kjer mu je J. Ziherl izrazil dobrodošlico in mu v kratkih besedah povedal zgodovino Doma in delovanje v njem. Šolski otroci so se zbrali pod lipama. Najmlajši so mu pod vodstvom Metke Luna zapeli nekaj pesmic, starejši so pa v recitaciji govorili o škofu dr. Rožmanu.

Gospod škof se je vstopil med otroke in jim povedal, da tudi on ni poznal škofa Rožmana, da pa je veliko slišal o njem in izvedel, kako velik človek je to bil. Ob priložnosti svojega obiska v Severni Ameriki je tudi obiskal njegov grob.

Potem smo se posedli k večerji. Škof Pirih se je ustavil pri vsaki mizi, vsakega posebej pozdravil in z njim pokramljal.

V slovo mu je folklorna skupina zaplesala nekaj narodnih plesov.

Škof nam je zapustil vtis veselega, do brega duhovnega očeta. Bog daj, da bi njegov obisk rodil dobre sadove.

SLOVENSKA PRISTAVA

II. VEČER MEDNARODNE FOLKLORE

Letošnjo drugo prireditev, ki jo je organizirala Pristavska folklorna skupina, smo preživeli v soboto, 7. decembra 1991, ob zelo lepi udeležbi domače in tuje publike. Nastopilo je šest narodnih skupin — poleg slovenske še argentinska, danska, nemška, grška in španska. Zastave vseh nastopajočih narodnosti in napisana dobrodošlica v petih jezikih so tvorili lepo slikovito ozadje odra, na katerem so skupine nastopale.

Kakovostno bi nastopajoče razdelili v dve podskupini: profesionalno in neprofesionalno. V prvo uvrščamo argentinsko in grško folklorno skupino, ki sta s svojo dovršenostjo, eleganco in vrhunsko izdelanostjo izvajanih plesov naravnost očarali publiko in sta za svoja izvajanja prejeli glasna priznanja. Prvi so zaplesali pet značilnih plesov, kjer smo lahko občudovali preprosto lepoto narodnih noš in uživali ob izvorni glasbi spremljajoče četvorice značilnih glasbil. Pri drugih pa je vzbudilo posebno pozornost poleg bogatih oblek naravnost akrobatsko izvajanje nekaterih plesov. Kar devet so nam jih zaplesali in še bi jih gledali. Med ostalimi skupinami moramo najprej omeniti pristavsko, ki je začela večer z belokranjskimi plesi in ga končala z gorenjskimi. Skupina je z otroško skupino (Grabčev ples) privabila pozornost zlasti tujcev ter prinesla znaten delež k uspehu celotne prireditve. Težko bi rekli, katera od ostalih skupin je bila boljša. Pri vseh je prevladoval mlajši element, v bogatih oblekah pa se je zlasti odlikovala Španija. Danska skupina je izvedla sedem plesov, nemška šest, španska pa kar deset, deloma iz Salamanke, deloma iz Aragona. — Ves spored je lepo povezoval Janko Klemenčič.

Po končanem sporedu, ki se je zavlekel dokaj čez polnočno uro, se je ob zvokih našega ansambla razvila vesela družabnost.

Glas Pristave

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešili avtomobili - mrliske vežice - Rep. O. del Uruguay 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - TEL 651-2500, 651-2335

METKA - L. in F. Švigelj - Otroške obleke - Izbira in tovarniške cene - F. Alcorta 2754 - San Justo (Barrio San Nicolás)-Tel. 441-7496

Splošna pomoč in nasveti o industrijski higieni in varnosti; Tel: 659-3574; **Viktor Fekonja**

PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3° „M“ — Capital —Tel: 83-7347 in 71-3546.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader** - Franci Jarc. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

Varnostni elektronski sistemi (alarms) za hiše - tovarne - avtomobile. **Inž. Janez M. Petkovšek**, Amianot 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa

Kadar se o računalnikih (kompjuterjih) govori, **inž. Janez Kocmur** vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in avdio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2166.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes óseo-integrados; sredo in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Šenk** - Tel.: 762-2840.

Turizem Bled — Najugodnejše cene za polet z avionom in turizem po svetu - Tel. 628-9504

LEGAJO N° 3545-82

Počitnice, izleti in potovanja v domovino informacije, hotelske namestitve, avtobusni prevozi, posredovanje vizumov in menjalnica. **H. Yrigoyen** 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knavs — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

dr. Mariano Radonič, odvetnik, od ponedeljka do petka od 17 do 20 ure, Mar del Plata in okolica. Olavarría 2555, Mar del Plata (7600) Tel.: (023) 51-0180/0177

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjace, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar — **Stane Mehle** - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) N° 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Česarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 30- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — \$ 90.-

PREJELI SMO

Še o tolarskem bonu

Ko poslušamo glasove „ogroženih“ iz Koroške v sosednji državi, se nekoliko pozno zavemo, da je vse uradno v državi nujno povedati politično. Iskrena umetnikova izpoved po navadi ne pozna političnega jezika. Vemo, da v politiki ni prijateljev, čeprav se tako nazivajo vsevprek, temveč so le interesi. Beseda prijateljstvo se slej ko prej izkaže kot demagogija, če so jo jemali dobesedno. Nedvomno bo to upoštevala tudi naša država pri vseh, ki nam bodo še prijateljsko mehali zlasti od blizu. Jasno je, da je oblikovalec hotel na tolarju poudariti — slovenski suverenosti v bran —, da smo pač že imeli svoj prestol, torej državno tvorbo, in dati to pod nos bivši Jugoslaviji in nepoučanim v vednost nikakor pa ne Avstriji.

Svojčas nas je predhodnica te države spremenila v nekakšno tujsko legijo in tuje na lastnih tleh, da se tega niti nismo dovolj dobro zavedali. Toda zadosti, kajti to je že resnica in torej ne več politika...

Zato recimo raje, da se tukaj od „nekoč“ nadaljuje nekakšna pravljíčna drama z naslovom „Razžaljena mačeha“, ki

Zahvala

Deset dni svojega dopusta sem nepozabno preživela v Argentini. Še v mladih letih sem premišljevala, kje neki je ta Argentina, kjer živi moja teta Urška Boštjančič. Predstavljala sem si, da je skrita nekje na južnem delu Amerike in vedno sem si želela, da bi obiskala mojo teto. A letos smo imeli to srečo, da sem lahko obiskala to lepo deželo, ki ni nič manj vredna kot druga, a slovenski ljudje, ki v njej živijo, pa so še več vredni kot drugod, saj so bili do nas nepopisno prijazni in vljudni.

Tako se morava posebej zahvaliti **Andreju Kostelcu**. Brez njega bi bilo težko preživela teh deset dni, saj nama ni bil le dober prijatelj, ampak tudi brezplačen sofer. Žato se mu iz vsega srca zahvaljujemo za vse, kar je storil za naju.

Čestitamo slovenski mladini, ki tako lepo govori slovensko. Starši, bodite ponosni na svoje otroke, a otroci tudi na starše. Čestitava igralški skupini, ki sva jo videla, kako je igrala Cvetje v jeseni.

Prav lepo se zahvaljujemo za vso prijaznost in gostoljubje prijateljem očetu **Tonetu Kostelcu**, enako tudi sinu **Tonetu in Mariji Kostelcu**, gdč. **Olgi Skubic**, ge. **Nežki** in g. **Lojzetu Skubicu** ter zakoncema **Repovž**, enako pozdravljava tudi družino **Kržišnik** ter vse **Oblakove**. Tudi skupino, s katero smo balinali ter druge, s katerimi sva se srečavala v obeh slovenskih domovih in se njih imen žal nisem zapomnila. Pozabila pa nisem na nepozabno folklorno skupino, ki mi je tako prirastla k srcu. Kar pogumno plešite naprej in upajmo, da na svidenje!

Ob tej priliki vam vsem želiva blagoslovljene božične praznike ter sreče in zdravja ter obilo božjega miru v novem letu 1992.

vaša prijateljka

Branko in Albina Kalc iz Avstralije

REŠITEV KRIŽANKE:

VODORAVNO: 1. Edin. 5. Mati. 9. Kis. 12. Novec. 14. Gaspari. 16. Marela. 18. Točaj. 20. Nosi. 21. Solun. 22. Ara. 24. Amen. 26. Krst. 28. Ki. 29. Prodaja. 31. Ko. 32. Obri. 34. Noža. 35. Vod. 36. Norma. 38. Ivan. 40. Pisal. 41. Zmoten. 43. Oceniti. 45. Rotor. 47. Lan. 48. Neda. 49. Soča.

NAVPIČNO: 2. En. 2. Dom. 3. Ivana. 4. Nero. 6. Aga. 7. Ta. 8. Isto. 9. Kačur. 10. Iransko. 11. Sij. 13. Cesar. 15. Polka. 17. Limona. 19. Jako. 21. Snažim. 23. Ribnica. 25. Edo. 27. Toda. 29. Piran. 30. Javor. 33. Rosen. 35. Vneto. 37. Mlin. 39. Atos. 40. Pol. 41. Zid. 42. Noč. 44. Te. 46. Ra.

se, kot vse začne „nekoč je bilo“,

danes pa moramo pač razumeti, da se nekdo pa čeprav visoko v varnem gnezdu počuti nelagodno, kadar zasliši potujočega pevca peti, da se je izlegel iz kukavičjega jajca. Še zlasti, ko sliši, da je mati legla takrat, ko je v gnezdu že bilo eno jajce in en mladič.

Kadar se temu mladiču še vedno zopaj tako, kot je slišal svojo pravo mamo, ga nihče ne more prekositi. Prav to pa je bolečina: vsake mačeha in tako velika, da postane huda, sester, da postanejo hudo, pastorka pa, da se zave svojega uboštva in krivice.

Takrat mačeho popade paničen strah, da pastorka spozna resnico o kukavičjem jajcu in gnezdu ter bi jo zato zapela vsemu svojemu zaslužjenemu rodu, kot jo zna v svojem čudovitem jeziku, kajti takrat bi se spremenila v prečudovito mlado kraljično, ki že čez tisoč let zakleta blodi s svojim ljudstvom vred. Njena pesem „gor čez izaro, gor čez gmajnico...“ bi odvezla sužnjosti vse, ki bi jo razumeli...

Miran Mihelič, Bovec, Slovenija
Posredoval **Vinko Levstik**

SLOVENC V ARGENTINI

SAN LUIS
VILLA MERCEDES

V Villa Mercedes, San Luis, nas je le malo, toda za božične praznike se zberemo in skušamo našim mladim prikazati ves čar naših starih navad.

Vsako leto pridružimo temu prazniku tudi zaključek šole **Mirka Kunciča**.

Šolski otroci so pod skrbnim vodstvom **Jožice Zupančeve** in **Marije Urbančičeve** dovršeno zaigrali **Sneguljčico**. Odobravanja ni bilo ne konca ne kraja. Scenerijo je mojstrsko priredil **Božo Urbančič**. Po kratkem odmoru se je pred začudene in pričakujoče otroške obraze spustil iz nebes sam sv. **Miklavž** s spremstvom.

Pridne je obdaril, manj pridni pa so imeli opravka s parkelji. Po **Miklavževem** odhodu so mlajši in starejši občuteno zapeli nekaj božičnih pesmi.

Prav za konec pa so otroci dobili šolska spričevala. Letos nam je prostor še enkrat nudilo podjetje bratov **Oblak** — **Cerramientos Martín**.

Čeprav sta naša skupnost in tudi slovenska šola bolj skromni (šola obiskuje 10 otrok) z veseljem spremljamo utripe slovenstva v Buenos Airesu in tudi v matični domovini.

F. S.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE**
Director: **Valentín B. Debeljak**
Propietario: **Eslovenia Unida**
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono y Telefax: (54-1) 643-0241

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:
za Argentino \$ 50; pri pošiljanju po pošti pa \$ 55; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

Čeke na ime „ESLOVENIA LIBRE“.

Stavljenje: **MALIVILKO**

Talleres Gráficos „VILKO“ S.R.L.,
Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires - Tel.: 362-7215

Nova telefonska številka v Slovenski hiši

643-0241

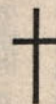
OBVESTILA

ČETRTEK, 30. januarja:
Sestanek zaupnikov SLS v Slovenski hiši ob 20.

Slovenska ljudska stranka
vabi na

sestanek zaupnikov in somišljenikov

Poročilo o delu SLS in o političnem položaju v Sloveniji.
V četrtek, 30. januarja, ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše.

Vsem znancem sporočamo, da je umrla v Slovenski vasi v Lanusu gospa

Marija Goljevšček por. Berčič

Zahvaljujemo se vsem, ki so prišli kropiti in jo spremili na zadnji poti na pokopališče v Lanusu.

Žalujoci:
mož **Darko**,
sinovi **Fabijan, Damijan in Fernando**,
mati **Olga**,
sestra **Ivanka**,
bratje **Andrej, Marijan in Pavel**,
tast **Lovro** in tašča **Marija Berčič**,
svakinji **Lea, Gabrijela** in svak **Francišek**
ter ostali sorodniki

Pogrebni zavod **Paraná**, 207-8916; 254-0547; 208-2302